

OBEGNAĆ (83) *vb pf*

o oraz a jasne; e (4) *Mącz*, é (2) *KochPs*.

inf obegnać (13). ◇ [*fut* 1 *sg* obegnę.] ◇ *praet* 3 *sg m* obegnął (49). ◇ *f* obegnała (1). ◇ 3 *pl m pers* obegnali (19). ◇ *subst* obegnały (1). ◇ *plusq* 3 *pl m pers* byli obegnali (3). ◇ *impers praet* obegnáno (3). ◇ *part praet act* obegnawszy (4).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Oblec*, *okrążyć zbrojnie*; *cingere*, *circumsidere* *Mącz*; *obsidere* *PolAnt* [*w tym: co* (61), *kogo* (16)] (79) : *Aliatus kxiążę*, *miałto Prienenfkie obegnał nadziewaiącz fie że miał ie głodem wymorzyć* *BielŻyw* 14; *AGis Lácedemońki/ gdy Greki poráził/ [...] Pošilili fie potym/ y nań fie zebráli/ Y z máłym pocztem ludzi/ wnet go obegnáli.* *RejZwierz* 38; *Potym śnádnie Troiáńskie woysko poráżili y gonili/ obegnáli miáfto iż s Troiey nie mogli nigdzyey wynidź.* *BielKron* 59v; *Było miáfteczko máłe/ á w nim też máło ludzi/ ktore obegnał wielki á mocny krol/ y wieże przeciw iemu wielkie poftáwił* *BielKron* 81v; *A gdy mocnie á ftale obegnali [krzyżowcy] Ieruzálem/ zwiedli bitwę s Sáráceny* *BielKron* 178; [*Soliman*] *obegnał miáfteczko Gyns/ leżał około niego dni dwádzyeściá* *BielKron* 190v; *połáli przodkiem Balabaná obegnać Kroią w ósmidziefiát tyfiác ludu* *BielKron* 257; *Krošno obegnawšy wźędzye w okolicy puftofzyli* *BielKron* 395v; [*Mistrz Pruski*] *Ornetę obegnał y ftrzelał do miáftá ogniŧymi kulámi* *BielKron* 418, 47v, 119v, 146v, 158v, 179 (45); *Urbem cingere copiis et militibus, Obledz álbo obegnać miáfto.* *Mącz* 54a, 379b; *BielSpr* 48, 48v, 65; *A (ták) zwołał Saul wźytek lud ku bitwie/ áby fźli do Kiehile obegnać Dawidá y męże iego* *BudBib* 1.Reg 23/8; [*Moskiewski ksiądz Wasił*] *Smoleńki też Zamek [...] nád Dnieprem leżący wielką mocą obegnał* 1514. *Máiá* 16. *dníá* *StryjKron* 737, 427, 472; *BielSjem* 7; [*Obganiem/ Cingo, circundo, obsideo.* *In praet: obegnałem/ In fut: obegnę.* *Volck* Nnn3].

obegnać kogo gdzie [na + nazwa miejscowa] (8): *Iáko go [króla Matyjasza] byli obegnáli ná Wrocławiu Krol Polŧki á Czeŧki/ będzie przy Polŧkiey kronice.* *BielKron* 305, 312, 350, 352v, 354v, 362, 395; *Xiáżętá Swatopelk y Włodimir Monomach/ pirwey ná Olechá niż ná Połowce woynę podniefli/ y obegnáli go ná Starodubiu fšurmuiąc 32. dni do zamku.* *StryjKron* 195.

W charakterystycznych połączeniach: obegnać miasto (miasteczko) (10), *wojsko* (2), *zamek* (8); *obegnać + nazwa miejscowa* (40), *obegnać + nazwa osobowa* (4).

Zwroty: »ze czterzech, ze wszystkich stron obegnać« (1:1): *Soczáwę ftołeczny Zamek ze czterzech fšron obegnał/ y mocno fštrzelbą mury tłukąc dobywał* *StryjKron* 672, 497.

»obegnać w koło« (4): *drudzy ie [Turki] rádzili obegnać w koło á głodem wymorzyć.* *BielKron* 257; *BielSpr* 40, 69, 69v.

»obegnać wojskiem, obozem« = *obsidium facere* *Mącz* [*szyk zmienny*] (1:1): *Mącz* 380a; *Gedimin wielki Xiądz [...] obegnawšy mocnym woyskiem ony dwa Zamki nowe/ Fridburg y Beier/ dobywał ich przez dwádzyeściá y dwa dni wftáwicznymi fšturmámi* *StryjKron* 410.

Szeregi: »obegnać i doby(wa)ć« (2): *Kázimierz [...] ciągnął z woyskiem przeciw Henrykowi kfiażęćiu Zegáneńskiemu/ do Śląká Wfzową obegnał y dobył* *BielKron* 374, 423v.

»obegnać a (i) (po)jąć« (2): *Ruŧkie kfiażęthá [...] látá Páńskiego 1262 obegnáli Semowitá y poimáli ná Iázdowie ná dzień S. Iana krzcícielá* *BielKron* 362; *HistRzym* 98v.

Przen (2) : Záfkcoczyła mię wśiekłych pów gromádá/ Obégnála mię niecnotliwa rádá [*concilium malignantium obsedit me Vulg Ps 21/17*]. *KochPs 31*.

Zwrot: »zewszád obegnać« (1): Wielki lud mię był oblégł: ále profząc bogá/ Nie vfzła ich áni nogá. Zewfząd mię byli práwie/ zewfząd obegnali [*circumdantes circumdederunt me Vulg Ps 117/11*]/ Bóg mi zdárzył/ że przegráli. *KochPs 177*.

2. Zbudować co wokół czego, otoczyć [w tym: co czym (3)] (4) : Też Alexander powiada że Virgilius ogrod nie rułzaiącym wiatrem miafto muru obegnał á moft z wiatru vdziałał, po ktorim miafto krotochwile chadzał. *BielŻyw 123; BielKron 369v; Castra vallo cingere, Obóz wálem obegnać. Mącz 54a*.

Przen (1) :

W porównaniu (1): Ítráchy Boiáźnią nápełniáią/ mych przybytkow/ gmáchy/ Iák wodą/ ze wfzytkich Ítron/ trwogi obegnały *GrabowSet H3v*.

Zwrot: »ze wfzytkich stron obegnać« (1): *GrabowSet H3v cf W porównaniu*.

Synonimy: **1.**, **2.** *obtoczyć, okrążyć, otoczyć*; **1.** *oblec*.

Formacje współrdzenne cf GNAĆ.

Cf **OBEGNAN, OBEGNANIE, [OGNAĆ]**